

MALI ISTRANIN

Mala pošta

Prijatelji, rodoljubi!

Navršila se evo i osma godina izlaženja »Malog Istranina« u Jugoslaviji a trideset i prva godina njegovog izlaženja uopće.

Kroz mnogo je bura i oluja prošao u ovih trideset i jednu godinu. Zbog njegovog rodoljubnog pisanja proganjala ga je Austrija, pa mu je 1914. godine zakrenula vratom. Austrija je propala, a on je ostao, a i njegova uvijek jednako žarka, uvijek jednako živa ljubav prema hrvatskoj Istri. Godine 1928. zabranili su mu izlaženje Talijani. Kao fenić-ptica iz vatre tako je i on opet oživio u Jugoslaviji, mlad, svjež poletan, okupljajuć oko sebe vojsku mladih rodoljuba.

Ali . . . mi se bojimo . . .

Bojimo se, da će našim pretplatnicima uspjeti ono, što nije uspjelo ni silnoj Austriji, ni Italiji

Bojimo se, da će mu njegovi pretplatnici zakrenuti vratom . . .

Na hiljade ih je i hiljade, koji su nam ostali dužni i koji su se oglušili na sve naše molbe, da plate dužnu pretplatu . . .

Preko tri hiljade pretplatnika primalo je list kroz pune tri godine, a kad smo ih — vjerujući u njihovo poštenje — zamolili, da plate pretplatu koja je tako malena, da manja ne može biti, vratili su zadnji broj lista i napisali na nj: NE PRIMA SE!

Što smo mogli? Otpisali smo 96.000 slovima: devedeset i šest hiljada dinara, a samima nam je ostao na vratu u tiskari težak dug, koji nas tištj; teže od najtežeg mlinskog kamena.

Ovako se ne može dalje!

Dužnici! Platite zaostalu pretplatu!

Prijatelji! Rodoljubi! Sjetite se svakom prilikom »Malog Istranina«! Pošaljite koliko možete u fond!

Povjerenici! Obračunajte primljene primjerke i to ODMAH!

MALI ISTRANIN

GOD. VIII ZAGREB, SVIBANJ-LIPANJ ŠK. GOD. 1936/37 BR. 9-10

Perićevo pismo

Perić je bio siročić bez oca i majke. Pohadao je drugi razred osnovne škole, a stanovao je kod neke tetke, koja ga nije baš previše milovala, jer je i sama imala svojih briga, mučeći se po vazdan da se prehrani. Prala je rublje, pomagala po kućama, a znala je često puta poći i na nadnicu kopati po cijeli bogovetni dan, samo da skuca kakav dinar za sebe i maloga Perića. A k tome upravo se spremala, da se uda za nekog udovca, pa je bila u sto briga što bi s malim Perićem . . .

A Perić je bio dobar i bistar dječacić. U školi je bio jedan od najboljih đaka, uvijek miran, pažljiv i poslušan.

Druga bi djeca galamila, natjeravala se po školskom vrtu, skakala i krččala, no on im se ne bi nikada pridružio. Sjedio bi u klupi miran i nekud zamišljen, promatrajući kroz prozor jasno i vedro plavo nebo i razmišljajući o svojoj dobroj majci, koja se preselila tamo gore i sigurno ga i sada negdje gleda iz nebeskih visina.

Jednoga dana poslije škole išao je cestom, kad li najednom začuje za sobom upravo paklenu buku. Okrene se, a to ima što vidjeti: njegovi su školski drugovi, oboružani kolcima i toljagama galamili, vičući, smijući se i nabacujući se orasima, jabukama i svakojakim drugim voćem.

Ivica se čak nabaci za njim šakom oraha, od kojih ga je jedan pogodio ravno u glavu.

— O, Periću, što nijesi došao s nama? Da znaš što smo joj opljačkali vrt! —

Opljačkali ste vrt? A kome? — začudi se Perić.

— Pa onoj staroj vještici gore — nasmije se drugi i dobaci mu zrelu jabuku, koja pade i otkotrlja se niz cestu u grabu.

— Kakvoj vještici? Perić će još više iznenađen.

Cijela se gomila dječaka nasmije.

— Jao što si bedast. Dečki, pa on, bedak, ni ne zna, tko je vještica. — naruga mu se netko, a svi prasnu u smijeh.

I odoše dalje cestom hihoćući i glođući jabuke, hrskajući orahe i zobljući grožđe.

Perić uistinu nije znao, koja je to »stara vještica«. Ta on i nije bio iz toga sela. On se rodio u susjednom mjestu, ali kad mu je lanj majka umrla došao je ovamo k teti, pa nije ni sve poznao.

Kad je sutradan učitelj stupio u razred bio je nekuda namršten, a u ruci je nosio nekakvo pismo.

— Djeco — reče — dobio sam tešku pritužbu proti vama i mene je upravo stid, što imadem tako neotesane i zločeste đake. Ona gospođa, koja stanuje u svom ljetnikovcu ponad sela, poslala mi je danas po svojoj služavci pismo u kom se gorko tuži na vas, da ste joj jučer, kad se popodne udaljila iz kuće, uništili sve voće, zgazili sve cvijeće u vrtu i polomili joj grane. Nijedne voćke nijeste joj ostavili cijele. Stidite se!

Sva su se djeca začudila.

Kako ih učitelj može grditi zato što su se malo osvetili onoj staroj vještici, koja svu djecu tjera od sebe i nijedno dijete ne pušta ni blizu svoje kuće.

Ivica se čak usprotivio učitelju i rekao:

— Pa zaboga, ta to je stara vještica, gospodine učitelju.

— Pa da, to je zla žena, gospodine . . . oglase se sada i drugi.

— Nemojte tako, djeco, ono je bolesna žena, malko je luda, ali to nikome od vas ne daje pravo, da joj pljačkate njezin vrt. Morate se lijepo ispričati i zamoliti je za oprostjenje.

— Hm! Onu staru vješticu moliti za oprostjenje? No to zbilja nije pametno što traži gospodin učitelj — mislili su đaci, ali nije bilo druge valjalo je poslušati.

— Dakle sjednite! Svaki od vas neka uzme pero i čisti list papira i neka napiše staroj gospođi pismo u kom će ju lijepo zamoliti, neka oprostí đacima što su bili nestašni. Onaj list, koji bude najljepše napisan i najbolje sastavljen poslati ćemo joj i ja se nadam, da će vam oprostiti.

Tako reče gospodin učitelj, a đaci sjednu, podboče se i stanu razbijati glave, ne znajući kako da napišu pismo . . . Jedan je grizao držalo ne mogući ni za Boga istisnuti iz glave nijednu lijepu misao. Drugi je šmrcao i svaki čas brisao nos, treći je već po treći puta prekrizio ono što je napisao. Nije išlo pa nije. Da je kome drugome možda bi još bili mogli rešta pametna napisati, ali onoj »staroj vještici«, kako su je nazivali?! Ni za Boga nijesu mogli, pa ma kako si glavu razbijali.

Perić je neko vrijeme zirkao kroz prozor i razmišljao gledajući po svom starom običaju u vedra nebesa. I opet mu se pričini, da vidi lijepe plave oči dobre majke, koja mu se smiješi iz neba i kao da mu šapće neke mekane i lijepe riječi, kako je to znala nekada, kad bi ga na krilu držala i učila ga Bogu se moliti, i upućivala ga kako valja da bude dobar i plemenit . . .

I stade pisati, onoj staroj gospođi iz one lijepe vile, za koju je i gospodin učitelj rekao da je bijednica luda.

Riječi pune milja i dobrote tekle su mu iz pera, a da ni sam nije znao kako. Možda mu ih je njegova pokojna majka šaputala u uho.

I kada su đaci bili gotovi, gospodin je učitelj uzeo sva ta pisma, čitao ih i redom bacao u koš. Nijedno nije imalo ni repa ni glave, ni jedno nije bilo takovo, da bi ga se smjelo poslati staroj gospođi.

Najednom se učiteljevo lice razblaži i raznježi. Oči su mu se ovlažile. Čitao je pismo, što ga je napisao Perić.

— Periću — reče učitelj, pročitavši pismo. — Ti si dobro dijete i vidim da si se ti jedini pokajao zbog nedjela, koje si jučer zajedno s drugovima počinio.

Perić prigne glavu i ne reče ništa. Nije htio priznati učitelju da on nije ništa skrivio. U velikoj plemenitosti svoga srca preuzeo je krivnju na sebe.

— Evo ti sada pisma, Periću, — reče učitelj — i danas popodne odnijet ćeš ga sam staroj gospođi u njezinu vilu.

Poslije podne koracao je Perić lagano uz brijeg i plašljivo se došuljao sve do ograde vrta u kom se bijelila krasna kuća stare gospođe, koju su djeca nazivala »vješticom« zato jer je bila malko čudnovata i jer je uvijek tjerala djecu od svog vrta.

Pozvoni na zvonce a neka stara služavka okrugla i rumena lica dođe mu otvoriti.

— Koga tražiš, dečko? upita začuđena, jer je to u zadnjih par godina bilo prvo dijete, koje se usudilo približiti kući.

— Tražim staru gospođu vlasnicu ove kuće, — reče Perić.

— Bježi sinko, dok te ne vidi, ta zar ne znaš, da stara čudakinja ne voli djecu.

— Pa ipak ja joj moram predati ovo pismo!

— Daj pismo meni, ja ću joj ga predati, a ti bježi što brže možeš odavde.

— Ne, gospodo! Ja moram njoj predati list vlastoručno, jer mi je tako naložio gospodin učitelj — tvrdokorno će Perić.

— Pa, radi šta te volja, ali ako te stara najuri metlom ja ti ne ću biti kriva, reče služavka, nasmija se široko i ode po poslu u vrt, a Perića pusti da uđe.

Tiho, obazirući se na sve strane, došuljao se Perić do kuće u vrtu. Krasna je bila i divno uređena. Sve naokolo bilo je mnogo cvijeća i svakovolikih voćaka, koje je starica njegovala s mnogo ljubavi.

Došavši do prozora Perić pritisne lice na staklo i pogleda u sobu.

Stara čudakinja klečala je na podu pred nekakvim oltarićem na kom je sva zakićena cvijećem visjela velika slika nekakvog dječaka. Starica je dugo molila, a Perić ju je sa zanimanjem promatrao. U tom času to nije bila nikakva vještica, nikakva čudakinja, nego dobra stara žena, koja je iskreno molila, pogleda uprta u lijepo dječeačko lice na slici.

Izmolvši diže se starica sa poda, okrene se i pogleda na prozor. Trgne se opazivši nepoznatog dječaka, kako ju promatra, pa pohita srdita do prozora, otvori ga i ljutito se okosne na Perića:

— Što ti ovdje tražiš?

A Perić odgovori pogledavši je onim svojim lijepim plavim očima, punima dobrote:

— Donesao sam Vam jedno pismo iz škole!

Lice se starice još jače namršti,

— Neotesanci jedni, razbijači, derani, kako su mi samo sve pogazili jučer. Pa što hoće sada?

To govoreći podrapala je kuvertu pisma i stala čitati.

Perić joj je promatrao lice. Isprva je bilo mrko, ali što je dalje čitala to joj je pogled postajao mekšim, a lice sve blaže.

Gledajući staricu, koja kao da se je preporodila Perić nije mogao a da ju ne pogladi po ruci. Ona se raznježena okrene i zagleda se duboko u dobre Perićeve oči.

— Tko je to pisao, dječeače? — upita sada već mnogo blažim i mekšim glasom.

— Ja sam ga pisao, dobra gospodo, i lijepo Vas molim, da se ne ljutite, što su Vam moji drugovi jučer onako divljački opljačkali ovaj lijepi vrt.

— Tvoji drugovi? A ti nijesi bio među njima?

— Nijesam, gospodo, ja ne bih mogao takova što učiniti.

— Pa zašto si onda ti pisao to pismo, kad nijesi bio među njima?

— Bilo mi Vas je žao i preuzeo sam krivnju svojih drugova na sebe pa sam Vas ja zamolio za oprostjenje.

— A nije ti nitko diktirao ovo pismo? Možda gospodin učitelj?

— Ne, gospodo, gospodin učitelj mi ga nije kazivao u pero, ali ja sam osjećao, da mi riječi, koje Vam pišem šapuće moja dobra majčica.

— A gdje je tvoja majčica?

— U nebu je.

— A otac?

— I on mi je umro, kad sam bio još sasvim malen.

Starica ga pažljivo pogleda. Izražaj je Perićeva lica bio tako mio, pogled tako dobar, da se starica, koju su svi nazivali zlom ženom i »starom vješticom«, jer je živjela povučeno od ljudi, nije mogla suzdržati, nego ga je pogladila po kudravoj glavici.

— Dobri moj dječaće. I ja sam nekada imala takovog sinčića, koji je imao isto tako dobre oči, kao ti, ali mi ga je Bog uzeo baš kad je bio u tvojim godinama. Sama sam ostala i ne mogu se više utješiti. Kad vidim drugu djecu, kako se vedra i vesela naganjaju, ja se sakrivam i bježim od njih, ne ću da ih vidim blizu sebe, jer me podsjećaju na moje nesretno dijete, koje mi je prerano umrlo. Dođi da ti pokažem njegovu sliku.

I starica uze Perića za ruku, te ga uvede u sobu, pred sliku, pred kojom je čas prije klečala i molila. Bio je to zaista lijep dječaćić velikih jasnih očiju, finih ustiju i lijepe kovrčave kose.

A zatim ga uvede u blagovaonicu i obdari ga kolačima i voćem. Najednom kao da se zamislila nekuda.

— Kako se zoveš dobri dječaće? — reče.

— Zovem se Perić!

A da li bi ti, Periću, htio ostati ovdje kod mene?

— Bih! odvrati Perić.

— Pa dobro! Ja ću zamoliti tvoju tetku neka te ostavi kod mene. Bit će ti dobro. Ja ću ti biti ko majka, a ti ćeš meni nadoknaditi mog dragog pokojnog sinčića. Je li da hoćeš, Periću! Zar ne da ćeš me voliti?

— Hoću, gospođa, jer vidim, da ste dobra i plemenita.

I prihvati joj staračku ruku, pa utisne u nju cjelov pun ljubavi i iskrene zahvalnosti, a ona ga zagrlila.

Sutradan je već sva škola znala, da je stara gospođa uzela Perića k sebi.

— O, njemu će biti dobro. Stara je gospođa vrlo bogata.

I zaista! Stara je gospođa bila vrlo bogata i Perić je od tada živio u najvećem blagostanju i svakom obilju.

A on je to uistinu i zavrijedio, jer je bio dobro i plemenito dijete.

Po tuđem izvoru: Ernest Radetić

Proljeće

Milo nam proljeće stiže

Leptiri lijeću

Sunašce zlatno visoko se diže

Po šarenom cvijeću.

Skromna se ljubica plavi

Brbljivi vrapci dolijeću

U zelenoj travi...

Veseleć se toplom proljeću...

Potočić teče, i tiho žubori

A drveće lista u gori

Iza brda zelena

Pjesma se ori milena...

Milan Barišić

Robovi i veslači

Prije trinaest stotina godina spustili su se prvi naši djedovi s hladnih obala Visle i s ledenih Karpata i krenuli na topli jug.

Nakon dugog i mučnog puta, nakon teških borbi sa starosjediocima po panonskim nizinama i ilirskim planinama, uz Dunav, Dravu i Savu, jednoga su dana osvanuli na obalama plavog Jadrana. Nemoguće je zamisliti ushit i oduševljenje, kojim su pozdravili propinjanje morskih valova, čas tihih, mirnih i glatkih ko ulje, čas zapjenjenih, bučnih i bijesnih . . .

I rekli su: Tu smo i tu ostajemo zauvijek . . .

Jedno se pleme popelo na ćićarijske visoke ravni uz Učku i spustilo se sve do zapadnih istarskih obala, do pod tvrde zidine zapadno istarskih gradića . . .

I od toga dana nastade u Istri, toj najizloženijoj točki, nove im domovine borba na život i smrt između Latina i Slavena, hrvatskog roda i plemena, koje se postavilo tamo da čuva stražu na krajnjim granicama Slavenstva.

Mučna je borba. Trinaest punih stoljeća traje, a ne jenjava ni danas, čak je danas najžešća.

Latinski gospodari, koji se stisnuše u utvrđenim gradićima i kulama uz obalu morsku, poduzimali su sve i sva da nas istrijebe, ali uzalud. U nas je bila mladost, svježina, otpornost i životna snaga naroda, koji je rastao i dozrijevao, dok su oni bili istrošeni, na umoru.

Najcrnije je međutim i najkrvavije bilo razdoblje, kad su nas ganjali i uništavali Mlečići.

Hvatali su nekaku djecu i prodavali je kao roblje po afričkim tržištima. Iz zasjede su napadali mladiće, okivali ih uz vesla na svojim galijama i bičem ih tjerali, da im veslima tjeraju lađe.

Sjekli su nam šume i ogolili najljepše krajeve nekad divnom hrastovinom obrasle, vozili ih u Veneciju i tamo gradili na stupovima stoljetnih hrastova palače.

To je razdoblje šćava i galijota, robova i veslača . . .

Donosimo ovdje tri pjesme našega Vladimira Nazora, koji je vanrednom snagom prikazao stradanja našega naroda u Istri u to doba.

Jače nego čitave knjige, ljepše nego li najtočniji povjesni opisi prikazane su u tim pjesmama patnje našega naroda u Istri pod Mlečanima.

Možda će se nekad bogodani kakav pjesnik naći, koji će prikazati u par ovakvih snažnih pjesama i Kalvariju, što ju danas proživljava naš narod u Istri pod današnjim gospodarom . . .

Povijest se, kažu, ponavlja. Samo što na žalost naš jadni narod uvijek u tim ponavljanjima kruto strada.

A možda se jedamput ipak batina okrene. Tko to znade!

Mi se tome nadamo i u to vjerujemo.

A sad evo tih divnih pjesama:

POD PALUBOM

I.

I jedan od njih veslo pusti: — Brate,
Srč vode daj mi. Već sam iznemogā.
Ja ću se sada nasloniti na te. —

Momak se trzne, za veslo prione.
Turobne oči suzama se mute.
Napinje sile, da jadan ne klone

I veslar prima bolnog druga svoga
Na prsa znojna... Gledaju se; šute.
Najednom klik se začu:

Mrak i mūk vlada u galiji... Hriplju
Umorne grudi. Veslo muklo bije
Jadranski talas; suha drva škriplju.

Šć a v o v o g a !

U drazi, vani, proljeće se smije.

II.

Bolesnik zbori: — Mirošu, pozdravi
Majku mi, ali ne kaži joj, da sam
Sputan kō pašče na toj umr'o splavi.

I tužan mladić za srce se primi:
— Mirošu, kada grane ti sloboda,
Jagodu, curu lijepu, pozdravi mi.

Reci joj, da sam pao na palubi
S mačem u ruci. Za majku mi ja sam
Junak, što Mlečić u bitki ga ubi. —

Reci joj, da sam put kraja daleka
Otišō, da ću svile i bisera
Donijeti; reci, nek me mlada čeka.

Reci joj, da je tvrda moja vjera. —

III.

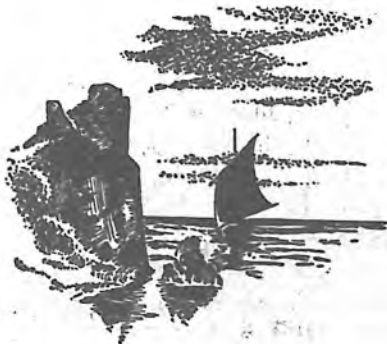
Tišina. Noć se pod palubom hvata.
Pljuskažu vesla... Momak tepa:
— Druže,
Pozdravi jošte maloga mi brata.

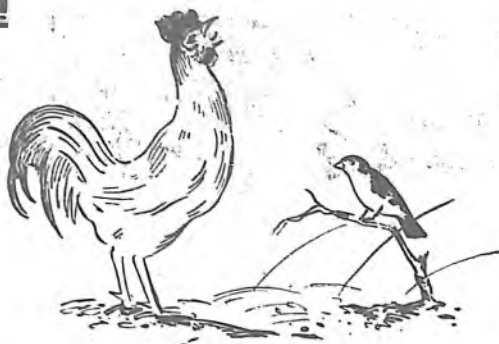
Pones' mu svoju košulju krvavu:
Neka je o klin objesi nad pustim
Ognjištem; neka sveti svoju glavu! —

Kaži mu, što je himba i prevara.
Nek znade, što je lanac, bič i veslo,
I kako bukti ova mržnja stara.

Reče — i zadnjom snagom veslo skrši.
Stražari grnu. Bijesno oko gori.
Na biču remen po zraku leprši.

— Ne dam se! Šibaj do krvi! Umori! —

Pijetao, pas i lisica

Pas i pijetao sklopiše prijateljstvo i uputiše se zajedno po svijetu. Jednog dana zađu duboko u šumu, u kojoj ih zateče noć, a oni nisu imali gdje da prenoće. Pas ugleda jedan šuplji hrast i zavuče se u njega. — I meni je pravo — reče pijetao, uzleti visoko na granu, zaželi psu laku noć i legne spavati.

U zoru stane pijetao kukurikati. Mislio je da je vrijeme odlasku na daljni put. Kukurikanje je čula lisica, koja nije stanovala daleko odavde, i brzo se stvori kraj stabla vrebajući da ščepa pijetla. No, kad je došla ispod stabla i ugledala pijetla visoko na grani pomisli u sebi: »Ovoga moram na lijepi način prevariti —

»Dobro jutro, putniče — kako da niste jadni mogli naći neki bolji stan! Sigurno ste gladni i niste još doručkovali. Ako vam je po volji izvolite u moj stan, rado ću vas pogostiti i dati vam doručak.«

— »Vrlo bih rado, draga strino, išao s vama, ali ja imam još jednog druga, koji sa mnom putuje, a njega ne mogu ostaviti samoga, biste li i njega povelili s nama.«

— »Kako ne, reče lisica, radujući se već u sebi, kako će makar jednoga moći progutati. Pas je međutim slušao sav razgovor i još prije nego se je lisica sasvim približila iskoči iz rupe stabla, ščepa lisicu za šiju i razdere je. — Tada poviče pijetlu neka siđe bez straha i doda mu: — »Da si sam bio snašla bi te sigurno nevolja i bila bi te lija požderala. Požuri se da iziđemo iz šume na sigurniji put.«

Središte svemira

U Svemiru jure, lete
Bezbrojne planete
I brze komete.
Među njima
Stara zemlja ide, ide
Silnim prostorima...
Da je gledaš odozgora,
Vidio bi na njoj mora,
I u moru diva
Gdje pučinom pliva:
Pružio je krake
Goleme i jake.
Gle, iz vode krupna leđa
Uvis prope!
I ti u njem prepoznaješ
Tijelo Europe,
A u njenom krilu
Vidiš zemlju milu;
Evo nam domaje:
Jugoslavija je!
Tu su sela
Prebijela
I gradovi — lijepi baš!
Među njima
Ovaj naš — — —
U tom gradu — ul'ca,
U ulici — kućica,
U kućici — sob'ca,
U sobici — stolica,
Na stolici... to se zna:

Sjedim ja.
A ko pita
Što je dalje,
Nek još ovo čita:
U mene je glava pusta;
U toj glavi imam usta.
U njima je zubić
Bio ko golubić,
A u zubu... rupica
Sitna kao mrvica,
Al me boli, boli jako...
— Ajme, naopako!

Ne mislim na stolicu,
Ne mislim na sob'cu;
Zaboravljam kućicu,
Zaboravljam ulicu,
Pa ne marim sad
Ni za cio grad;
Ne marim za svu
Jugoslaviju,
Ni za gore,
Ni za more,
Za Evropu, Zemlju, Svemir,
Ni za zvijezda stalne pute
Ni kometa ludi nemir —
Sve zbog ove rupice
Što mi ne da mira,
I što za me sada posta
Središte Svemira — — —

Prema tuđem izvoru:
Šime Fučić

Bademi

Volili smo bademe, dok su bili puni cvijeća, bijelog, crvenkastog. Miris se uokolo širio, a preko dana bili su puni marljivih pčelica i leptirića. Oko njih su letjeli i drugi kukci. Kad bi se poslije prvog cvijeća pokazao zeleni plod, koga je znalo biti puno, puno, sa nestrpljenjem smo čekali, kad će bademi dobiti koru, i punili smo njima džepove. I kad bi nam zlo bilo, a stariji nas grdili, što jedemo zelene bademe, obećali smo najsvečanije da ih nećemo više jesti, ali je to obećanje kratko vrijeme trajalo. A tek kad bi zelena kora počela pucati, i ispod nje se pokazala prava kora, gadali smo kamenjem u stabla i trunili bademe sve u šestnaest. Pa kad bismo napunili džepove odlazili smo na skrovito mjesto i tukli ih kamenom i zaprljali džepove, košulje i ruke. Ponekad je koji dobar susjed pojurio za nama štapom a mi se razbježali kud koji! A bilo je puno, puno badema po našim vrtovima. I kraj maslina i u vrtu kraj smokava rasli su bademi. Pod njima rastao je ružmarin, metvica ili »levanda«, a nekad i bosiljak! Bademi su nam ipak bili najdraži zimi, kada bi dobra susjeda ili kuma došla u posjete i donesla u džepu od modrne »mendula* za malu dicu«. Svaki bi dobio po nekoliko i onda smo brojali tko je više dobio i negdje ih u podrumu, da ne smetamo razgovoru majke i kume, tucali. One su ipak najveću vrijednost imale na Novu Godinu, kada su nas njima darivale majka, kuma, strina i susjedi za »dobru ruku«.

Prikodražan

Sitna pričica o Juriću

Jednom, u Sušaku, pričao mi je barba Tončić ovo o Juriću. — Školsko zvono zazvoni, a kako je škola bila do Jurićeve kuće, skoči Jurić, uze knjige i iziđe. Kad je došao na ulicu popostane časkom promišljajući bi li u školu ili na žalost da se poigra. Dok je razmišljao što da učini, opazi gdje se laste krile nad školom, ali u školu ne idu i uzdahne:

— Ah kako je Bog lastama dobro dao. One ne čine drugo, već samo lete i lete. Ej da je meni biti lastavicom.

Začuo je Jurićeve riječi neki gospodin koji je onuda prolazio i reče malom Juriću:

— Moj sokole, čini mi se da ti ne znaš što rade laste leteći po zraku. One ne lete, sinko, onako badava, već hvataju uokolo muhe, bube i mušice, pa ih nose u gnijezda svojim mladuncima. Kad nebi laste tako radile mladi bi im poginuli od gladi, a nama bi muhe i mušice još i više dodijale. Gledaj ih, sinko, kako veselo lete i vrše svoj posao. Momče, slijedi i ti njihov primjer, ajde mi sada lijepo u školu, uči i radi.

Jurić je taj lijepi savjet razumio i nije razumio. Otišao je doduše u školu, ali je tamo gotovo cijelo jutro hvatao muhe.

Barba Rike

Priča o Vilimu Telu

Učitelj je u školi djeci pričao priču o Vilimu Telu, osloboditelju Švajcarske.

— U ono vrijeme — pripovijedao učitelj, — upravljao je Švajcarskom neki Austrijanac Gesler, čovjek nasilan i krvolok na glasu. On je dao nataknuti na nekom javnom mjestu svoj šešir na kolac i zapovijedio, da se tom šeširu svi klanjaju.

Mnogi se preplašili i slijepo slijedili Geslerovu zapovijed, ali junački strijelac Tel nije htio da se pokloni nalogu silnika.

Nato uze Gesler jabuku i položi je na glavu sinu junačkoga strijelca, pa naloži Telu, da strijelca u jabuku. Gesler je mislio da će Tel umjesto jabuke pogoditi i ubiti sina. Tel, vješti strijelac, pogodi doista jabuku, a jedinac mu sin ostade živ i zdrav.

Djeca u školi slušala su napeto zanimivo učiteljevo kazivanje, samo se Jurić na kraju javio:

— A jabuka? Ko je pak pojeo jabuku?

Barba Rike

Ide, ide proljeće . . .

Ide, ide proljeće.
Srca živo tuku.
S mora k nama dolijeće
u vjetrovu zvuku.

Pred njim idu vjesnice
drage laste male
Uz put zlatne krijesnice
svjetiljke mu pale.

Zbor pčelica korake
prati mu kroz selo,
moli ga da voćnjake
obuče u bijelo.

Zvone vrela srebrena,
šumi bistra rijeka,
a svirka se medena
javlja iz daleka.

To pastiri svrnuše
svirale u gaju,
jučer ovce vrnuše
planinskome kraju.

Podiglo se sve selo ...
Vrapci u svanuće
čivčukaju veselo
oko naše kuće.

Ide, ide proljeće,
svud mu čujem glase.
S njime radost dolijeće,
to odavna zna se.

Gabrijel Cvitan

Stari hrast

Na kraj moga sela bio je ogroman stari hrast. I najstariji čovjek u selu govorio je da ga uvijek onakva pamti. Bogzna koliko godina je tamo stajao. I šta je sve proživio! Kad bi samo mogao pričati! Bio je tako debeo da ga je jedva nekoliko ljudi moglo objumiti. Neke su mu grane bile tako debele kao čitavo stablo, a neke su se od starosti počele sušiti. Rastao je sam samcat, kao danas onaj naš tužni istarski seljak prepušten sam sebi! Rastao je. I koliko je vrana, savilo na njegovu vrhu svoja gnijezda. I koliko se je guštera sunčalo po kamenju oko njega. A bio nam je svima drag i mio. I djeci, koja su se igrala pod njim i starijima, koji su u nedelju po podne sjedili u hladu pod njegovom velikom krošnjom i pričali, pričali o svemu i svačemu! Pričali o gospodi, koja ih porezom dave, o gospodi, kojoj ne mogu da plate dug i ako ga dugo dugo plaćaju. Nekoliko stotina godina.

Da, takav je bio stari hrast u našem selu. Niko noću nije volio prolaziti kraj njega. Nije volio, jer su se na raskršću kraj njega ročile vještice i borili vukodlaci. Vile bi po granama njegovim skakale i igrale se! Za naš stari hrast bili su svi ljudi u selu djeca. Pa i one najstarije vidio je on dok su bili sitni i maleni. I kad su nas majke tražile mi smo se obično »pljočkali« »za nositi« kraj staroga hrasta. Bacali smo plosnato kamenje, podijeljeni u partije i partija koja je izgubila moralu je da nosi protivnika deset ili petnaest koraka! Naš dragi stari hrast. Hoće li odoljeti olujama, koje mu grane krše? Prikodražan

Žuna

Kuc, kuc, kuc ...
razlijega se tišinom
ovom našom šumom,
pa se svatko pita:
Tko to tamo kuca;
zar to netko tamo
oraščiće tuca?

Tuc, tuc, tuc ...
sa stabla se čuje.
Tko to tamo kljuje,
svak' se od nas pita,
zar je negdje kakva
grdna nemam skrta?

Kuc, kuc, kuc ...

Tko to kuca, teže
ili kamen reže

Zar su drvosječe,

okretni tesari

u šumu nam zašli

ili pak klesari?

Tuc, tuc, kuc ...

šumom se razlijega,
da ozvanja s brijega.

To je šumski tesar,

žuna naša tu je,

što sa svakog stabla

crve štetne kljuje!

Oklada

Ljetno popodne. Užareno sunce grije da sve puca crvenica zemlja, a svaka je travka žedna kapi vode.

Naše ogoljene strane, morskih obala, sive se, pokrivene kušem i smiljem, a gdjegdje i žute, jer smilje već cvijeta.

More plavo, plavije od primorskog neba, koje se u njemu odrazuje.

Izlokano stijenje otkaače od morske površine, užareno sunčanim žarom.

Na tim užarenim pećinama ležimo, ispruženi po vrućem kamenju, koje su bijesni valovi tako izgladili, kako ga ne bi izgladila ni najvješija klesarska ruka.

Škrila peče odozdo, a sunce žari odozgo, ali nas to ne smeta.

Čavrljamo, šalimo se i smijemo, a ponajviše vičemo, da sva uvala ječi.

Jedan nuka:

— Idemo plivati!

— Idi!

— Ja ne idem!

— Ni ja!

— Ja idem!

— Idem i ja.

I tako, svakih par časaka, iza čega, čuje se pljusak i lupanje nogu.

— Idemo skakati! ozva se jedan.

— Idemo! odgovaramo svi.

Šestorica nas, poredasmo se jedan iza drugoga, pocrnjeli kao Abe-sinci, na pećini, koja strši nad morem oko pet metara.

Na dani znak onaj se prvi uspravi, podigne ruke nad glavu, sklop^{ih} ih, zamahne, čučne, zaleti, pa naglavce — cup! u more!

Poletio je ravno, kao strijela, sa ispruženim rukama i zaronio duboko, pojavivši se na površini prilično daleko.

— Bravo! zaviknemo.

Za njim, redom skočismo svi.

Površinom vode pliva šest mokrih glava, iz kojih viri šest pari krijesećih se očiju.

Grabimo obim rukama, hvatamo ustima vodu, i udarajući nogama po površini, pjenimo more i jurimo kao dupini.

Izadosmo na obalu. Nijesam bio prvi i meni nešto ne da mira. Pa kako to, da i ja u nečemu ne budem prvi. I lanem: — A sada tko će dalje da zapliva?

Toni se javi:

— Ajde dečki da vidimo! Tko će da baci kamen? —

— Baci ga ti! viknusmo. — Toni je bio poznat bacač kamena »pod ruku«.

Uze plosnat kamenčić, zavitla njime, a kamen poleti strjelimice, da se u tili čas izgubi u moru, ali tamo, na tri četvrtine uvale.

Stanemo od čuda!

Takvoj se udaljenosti nijesmo nadali!

— Alo! Tko će donle? pita Toni. Mi se gledamo i, kanda odustajemo! Predaleko je. Ali meni nešto neda mira. U grudima me sve nešto bocka, a ipak uviđam da je to predaleko za moju snagu. Pa ipak mogao bih pokušati! Konačno se odlučujem, ali u sebi sve priželjkujem, da bi me odgovorili od toga.

Dahnem: — Ja ću?

— Ti? pita Toni.

— Ja! —

— Jesi li poludio? —

Zašto? —

— Pa predaleko je.

— Pa ipak hoću!

Drugovi me začuđeno gledaju i odvrćaju me.

A u meni raste ponos.

Prekrižim se, udahnem duboko i bacim se naglavce s pećine.

Izronim, legnem natraške, da si ugladim kosu, jer mi bijaše pala čelo i skrivala oči.

Legnem postrance i počeh odmjereno plivati.

Čujem ih s obale.

— Ipak će stići! —

— Ne će! —

— Hoće! —

— Pazi ga, kako odmjereno pliva! —

— Neka, ali natrag ne će moći; morat ćemo mu pomoći.

— Vidjet ćemo! —

Oni napeto gledaju svaku moju kretnju, i po njoj zaključuju koliko imam snage. Vidi se, još sam u potpunoj snazi. A i ja je osjećam! Napredujem odmjereno, ali je cilj još prilično udaljen.

Mijenjam položaj, zahvaćam malo brže, popuštam, jer osjećam, da bi me brzina mogla umoriti. Mijenjam ponovno položaj, plivam laganije, ali odmjereno. Ogledavam se. Vidim ih kako me prate pogledom. Već sam daleko. Pogledam drugu obalu i vidim da se primičem cilju, ali ujedno osjećam da lagana izmorenost ulazi u mišice. No ne bojim se još! Još imam jakosti! Ponovno plivam brže. Ogledam se. Pa ja sam već kod cilja! Ta oni su daleko, a i smanjili su se. Ali ne, jer ne zvižde još. Dišem teže. Mali je umor ušao u mišice, ali još mogu dobro da

plivam. Konačno! Hvala Bogu! Zvižduk! Stanem. Okrenem se. Viču mi — Dooobroo! Dooooostaa! Naaatrag! Vraćam se.

Jedina mi je sada želja, da što prije stignem na obalu, pa da ih sada pogledam! Ipak sam i ja prvak danas. Ugodno neko čuvstvo prelijeva mi se grudima! Nije mi do ona dva dinara, za koje smo se kladili već do pobjede!

Ali ujedno osjećam, da su mi i mišice već prilično izmorene. Zaplivam brže. Hoću da čim prije stignem! To bijaše pogriješka! Ponesem se željom, da čim prije stignem i zaplivam još brže. Primičem se obali, ali još je prilično daleko. Malakšem! Ne mogu tako brzo. Moram laganije. Već ih čujem :

— Bravo! —

— Živio! —

— Drži se! —

— Još malo! —

— Ali meni polako ponestaje snage. Jedva već mičem rukama, a teško i dišem, dok su mi noge već otešćale i ne mogu ih nikako održati na površini! Dah mi postaje teži. Dišem ubrzano. Napinjem se, i zahvaćam zadnjom snagom. Obala je predamnom, još samo par stotina metara. Svuda dubina preko tri metra. Da je barem pličina, jer čim bih mogao stati nogama, oklada bi bila dobivena! Ali pličine nema. Dišem teško. Jedva mičem rukama. Noge mi stoje već okomito. Otešćale su kao olovo. Ne mogu nikako da ih podignem. Svakog časa mijenjam položaj: potrbuške na lijevo, na desno, poledice, ali sve to ne pomaže! Ne ću stići! Morat ću ih zvati u pomoć, a obala je tako blizu! Suze mi iskoče na oči od ljutine i nemoći. Napinjem svu snagu, ali ništa ne pomaže! Jedva se mičem s mjesta, dapače, čini mi se da sam uvijek na istom mjestu. Nemoć mi stište grlo. i ja bih najradije zaplakao. Ne smijem, rugali bi mi se! Vidim, još malo i, potonut ću!

Srce mi se steže! Strah me hvata! Bog zna, hoće li me na vrijeme uhvatiti! Utopiću se! O moja jadna majko, kakvu sam glupost počinio! Šapćem: »Mamo, mamo, mamo moja!« a suze mi curkom cure. Gotov sam! Već tonem! Ali ne! Ne smijem!

Obala je predamnom. Još samo malo i pobjedih! Još malo, samo malo!

Čujem nekako zaglušno bodrenje s obale:

— Drži se, drži! —

— Samo malo, još malo! —

— Još par zahvata, pa si tu! —

— Ljuboo!

To je bilo zadnje što čuh. I tijelo mi potonu. Glava zagnjuri u vodu. Oči imam otvorene. Vidim dno. Još malo i dirnuću ga. Lamatam nogama, a rukama pravim jake zamahe. Srce mi staje! Ponestaje mi daha! Moram da udahnem, ali ne smijem! Napio bi se vode i bio bih gotov!

Vidim, propao sam! Suze mi naviru na oči, i mute mi pogled u vodi, pa, u očaju, i zadnjom snagom, odrinem se od morskog dna. Opet sam na površini. Udahnem duboko i zahvatim rukama zadnjom snagom

i pojurim za nekoliko metara naprijed. Ha, evo obale! Dopro sam! Ali ne, još treba nekoliko metara. Ponovno mi nestaje snage. Nanovo zaronih! Opet sam na dnu. Odrinem se svom silom i izronim, te zgrabim svojom snagom! Konačno, evo grebena! Uхватim se. Grčevito se uхватim i držim. Jedva dopuzah na obalu. Hvala Bogu! Dahnem duboko, i ostajem ležati.

Drugovi se skupiše oko mene.

— Bravo, bravo! —

— Ipak si dobio okladu! —

— Živio! —

— Da, ali skoro si se utopio, veli jedan, već smo htjeli da ti pomognemo!

— Dva puta si zaronio, primjećuje drugi.

— Jesi li se napio vode? pita treći.

Ja, teško dišući, jedva dolazim k sebi, i ne odgovaram.

— E dobio si! Ja sam izgubio, ali si se po vlaški namučio! No reka! Dobio si, pa dobio, ja ti dugujem dva dinara. Samo ded mi reci, znaš li »počivati«² na vodi? —

— Ne znam. —

— Ne znaš?!!! —

— Ne. —

— I usudio si se ići?!!!

— Nijesam vjerovao, da je tako daleko. —

— E moj družo, da sam znao, da ne znaš »počivati«, ne bi ti išao! Nikako! —

Imao je pravo! Više nijesam mario za pobjedu, i više se ne usudih tako daleko, sve dok ne naučih počivati! Ljubo Brgić

---

² Ležati peledice raširenih ruku i ne micati se.

Šipak

Tko je u živici zapalio svijeće?

Gle, jasnim plamenom gore!

Ta jutros je divno šipkovo cvijeće
primilo odjeću zore.

Na zlatnom plaštu sunčanog maja
bl'staju grimizne bore.

Mnoštvo dragulja čudesnog sjaja
ukrašuje šumske dvore.

Gabrijel Cvitan

NARODNE PITALICE

1. Ne možeš ju kupiti, ne možeš ju prodati, ne dobivaš ju na dar, ne vrijedi ništa, a često ju nađeš u svom žepu. Što je to?

2. Dvanaest osoba stisnulo se pod jedan sam kišobran, a da nije ni na jednu od njih pala niti jedna kaplja kiše. Kako je to moguće?

3. Često ima kožu, a nije životinja, ima četiri noge, ali niti hoda niti trči. Što je to?

4. Ujutro ulazi tiho u sobu kroz prozor, kroz zatvorena stakla, a ne razbije ih. Uvečer i opet izlazi tiho i nečujno kroz stakla, pa ih i opet ne razbije. Što je to?

(Odgovor vidi na str. 155)

Djedov štap

Imao sam i ja djeda. Bio je vrlo star, ali ja ga ipak pamtim. Bio je prilično krupan čovjek. Nosio je sukneni crni kaput i bijele uske vunene hlače, a na glavi je imao mali okrugli crni klobučić. Na nogama je najradije nosio opanke. Od svega sam se najviše ipak čudio njegovom štapu, o koga se je podupirao, kad bi kuda izlazio. Bogzna koliko godina je djed imao taj štap i gdje se on sad nalazi. Nije to bio neki fini štap od posebnog drveta, koga je kupio za skupe pare. Ne, njega je morao napraviti neki pastir kraj ovaca. Njegov je vrh bio prilično debeo i savinut, a na njemu su bile neke slike izrezane nožem. Osobito poštovanje ulivao je u mene izrezan lik glave sa izrazitim crtama lica. Ispod toga na samom štapu bile su razne crte i zarezi u raznim pravecima. Kad sam djeda pitao, zašto je štap tako izrezan, on mi je sigurno nešto odgovorio, ali ja danas ne znam što. Znam samo, da je djed tim znacima pisao i računao. Tim znacima on je znao koliko drva ima u šumi nasječenog, koliko se je ovaca ožagnjilo, koliko je stogova sijena bilo u dolini Raše. To znam, jer mi je to baka kazala. I kako ga je samo čuvao! U svojoj sobi poslije rada on bi pred kandilom izmolio svoju običnu molitvu, prekrstio se i zatim okretao štap i računao. Značenje tih zareza nije on nikome tačno htio kazati. Ukućani su znali za te znakove, ali nisu znali šta koji zarez predstavlja. Njega je on čuvao i uvijek ga je naslanjao na određeno mjesto. Nitko se njime nije mogao ni smićo služiti. Kad bi u kući nastao kakav zamor, on bi samo podigao štap i bez riječi malo poprijetio, a svi bi se odmah umirili i sve je bilo dobro.

Bog zna, gdje je danas djedov štap?!

Prikodražan

Tamo gori

Tamo gori u gori,
gdje su gusti javori,
potok teče, žubori ...
Što li ono govori?

Zove mlade jelene
iz dubrave zelene
da se na njem napoje
bistre vode ledene.

Gabrijel Cvitan

Ptičje gnijezdo

Mali je Ivica u jednom uglu prostranog vrta u grmlju našao ptičje gnijezdo. Pun radosti otrči svome tati, uhvati ga za ruku i odvede da mu pokaže. — Gledaj oče mekano gnijezdo od mahovine i vune i u njemu četiri mala šarena jajašca. Ja bih ih tako rado izvadio iz gnijezda i s njima se igrao. Smijem li oče? — Ne, drago dijete — odgovori otac — ostavi ih samo u gnijezdu. Imat ćeš kasnije mnogo više radosti.

Ivica je poslušao oca. Poslije 15 dana otidoše zajedno da potraže gnijezdo. Umjesto četiriju šarenih jajašca ležahu u gnijezdu četiri mala goluždrava ptića, koji otvarahu svoje kljunove i čekahu da im se dade nešto jesti. Malo zatim doleti njihova majka. U kljunu je imala crvića i pustila ga jednom ptičetu u kljunić, a ovo ga pohlepno proguta. Ivica se je tome vrlo radovao.

— Vidiš — sine, da si uzeo jajašca ne bi sada imao te radosti — reče otac. Poslije je češće dolazio do gnijezda i uvijek se radovao, gledajući kako ih je majka hranila, ali on ih nije dirao. Ptičice su rasle i postajale svakog dana veće. Dječak se tome mnogo radovao. Jednoga dana ptičica više nije bilo u gnijezdu. Gnijezdo je bilo prazno. Ptice su odletjele, da potraže same sebi hranu. Drugog proljeća stare se ptice vratiše u napušteno gnijezdo, popraviše ga i opet snese ženka jaja. Ivica se je tome i dalje radovao, a u vrtu bilo je sve više lijepih ptičica; a dosadnih bubica sve manje.

Došao Jožić u pohode Juriću i ovaj mu se učini nekako slabašan i blijed.

»Što ti je, Juriću«, upita ga, »što si tako blijed?«

»Ah, ostavi me, sada je već dobro. Ali zamisli: devet sati nijesam znao za sobom. Nijesam znao uopće jesam li živ ili mrtav!«

»Zaboga, Juriću, pa što ti je to bilo?« preplašeno će Jožić.

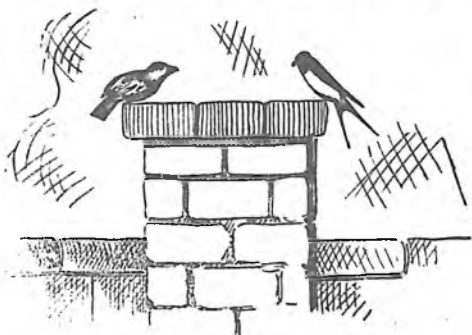
»Što bi mi bilo,« odvrati Jurić mirno. »Ništa mi nije bilo. Spavao sam neprekidno devet sati.«

„Mali Istranin“

I mi, kad smo bili maleni, a ima tome skoro 30 godina mnogo smo voljeli ovaj dječji list. On je tada izlazio u Opatiji, divnom, lijepom mjestu na podnožju Učke, a zvao se »Mladi Istranin«. Naša gospodična učiteljica često nam je čitala iz njega priče i drugo. Od svega smo najvolili Flokove vragolije. Najbolji učenici dobivali su na poklon pojedine brojeve. I ja sam ga više puta dobio, a kad nisam, bio sam žalostan. Bilo mi je krivo. Dolazak »Mladog Istranina« bio je za nas djecu pravi događaj. Gospodična bi ponosno stupala kroz razred držeći pod pazuhom više komada lista, a mi nismo mogli sakriti veselje da ćemo ga dobiti, da će nam iz njega čitati vesele zgone majmuna i druge lijepe priče. Svaki smo u sebi mislili: hoćemo li ga dobiti. I tko je tih dana pisao zadaće bez pogriješke i imao čišće pisanke, bez mnogih masnih pečata i nije bio kažnjen stajanjem napolju u kutu, mogao se je nadati da će dobiti M. Istranina, da će dobiti lijepu knjižicu s crvenim, bijelim ili drugim koricama sa mnogo lijepih slika i priča. Bilo je to pravo iščekivanje, a nije nam ga htjela dijeliti do potkraj obuke. Toga nas dana gospodična nije ni opominjala da budemo dobri i mirni. Bili smo mi to sami od sebe. Danas ne čitaju mala djeca u mom selu M. Istranina. Njega danas tamo nema. Vi znate, draga djeco, i širom Jugoslavije, zašto ga tamo ne čitaju. Ne mislite zato, što ga oni ne bi voljeli. Njih ne razveseljavaju danas tamo ni Klok ni Flok sa svojim vragolijama. Nema onih gospodični i učitelja, koji bi im »Malog Istranina« čitali i dijelili. Tko zna šta djeca danas u mom selu čitaju! Jedno je sigurno, da se negdje na tavanu u mojoj kući nalaze mnogi brojevi »Mladog Istranina«, tog najdražeg dara djetinjeg u školi. I sigurno je, tko bi ga našoj djeci tamo danas davao, oni bi ga tako rado čitali i u njemu uživali . . .

Prikodražan

Vrabac i maca

— Ajde, vrapče,
vijoglavče,
eto ide mračak gusti,
pa se k meni spusti.
Dobro ćeš mi večerati
i još bolje prespavati.
— Hvala lijepo, Maco - Mica,
junačka sam smjela ptica,

ne bojim se gusta mraka,
ne plašim se vukodlaka.
ja sam vrabac,
nisam žabac
pametna sam glava,
znam da maca na me misli
sve i kada spava!

R. Katalinić Jeretov

I opet taj Jurić

Sve tamo do 7. svibnja padala je ove godine kiša svakog dana ko iz kabla i već smo mislili, da ne će uopće biti više proljeća.

U školi, koju pohada naš Jurić zazvonilo je zvonce u znak, da počinje obuka. Po hodnicima se čulo brzo capkanje onih, koji obično uvijek zakašnjavaju i dolaze kad je učitelj već u razredu i kad već proziva.

Ne trebamo posebno naglašivati, da je među tim lijeniveima skoro redovito i naš Jurić.

Bilo je tako i danas. Vani je kiša lijevala ko iz kabla. Djaci su dolazili u školu tko s kišobranom, tko s nepromočivim kaputom s kukuljicom, stresali sa sebe kapljice kiše, odlagali kapute i kišobrane i žurili se u razred.

Učitelj je sjeo, otvorio ladicu stola izvadio popis učenika i stao prozivati. I kako bi koga prozvao tako bi se dotičnik dignuo, oglasio se: »Ovdje sam« i opet sjeo.

Došavši tako do imena Jurićeva prozove ga glasnije, jer je znao, da Jurić teško čuje, i najednom se netko odazove: »Ovdje sam!« Učitelj pogleda po razredu, no ne vide nikoga, da bi se digao.

»Jurić!« ponovi učitelj.

»Ovdje sam« ozva se netko, ali učitelj i opet nije nikoga vidio da bi se digao, a Jurićevo je mjesto u klupi bilo prazno.

»Tko se usuđuje zbijati šale« rasrdi se učitelj.

»Gospodine učitelju, nitko se od nas nije oglasio«, jave se skoro u isti mah svi djaci.

»Pa gdje je onda Jurić? Netko se je ipak umjesto njega oglasio!«

I ponovno prozove učitelj glasno i jasno: »Jurić!«

»Ovdje sam« začuje se sada jedan glas sa hodnika, taman pred vratima razreda.

»Pa gdje si zaboga, Juriću?« začudi se učitelj, a u to se otvore vrata, a na njima se pojavi nesretni Jurić, moker ko miš.

»Zašto ne ulaziš u razred, što radiš pred vratima,«

»Zakasnio sam, gospodine učitelju, pa se nijesam usudio u razred, da me ne biste i opet izgrdili i poslali u kut.«

»Nevoljo jedna nevoljna! Ta čim si dulje vani, tim će te više grditi« reče učitelj pa nadoveza:

»Pa kako si samo mogao tako strašno pokisnuti. Zašto nijesi otvorio kišobran?«

»Nijesam ga mogao otvoriti, gospodine učitelju!«

»Kako to? Zar ti je možda vjetar smetao?«

»Ne, nije mi smetao vjetar, gospodine učitelju!«

»Možda su ti se šipke splele?«

»Ne, nijesu mi se ni šipke na kišobranu splele!«

»Nego koji ti je bijes; pa nijesi više tako malen, da ne bi mogao otvoriti kišobran.«

»Ne nijesam više tako malen, gospodine učitelju, i ja bih mogao otvoriti kišobran!«

»No pa onda zašto ga nijesi otvorio?«

»Nijesam ga mogao otvoriti, kad ga nijesam uopće imao. Izgubio sam ga jučer kad sam se vraćao kući . . .« odgovori pametnjaković Jurić.

Pripovijest o ključiću

Neki trgovac otišao je na dopust. Na vratima svoga stana imao je pričvršćenu kutiju za pisma, kako je to uobičajeno u svim gradovima, i u tu kutiju bacio bi poštar svakoga jutra sva pisma koja su došla na na slovo toga trgovca. Prije polaska na dopust rekao je trgovac svojoj ženi:

»Htio bih biti upućen o svemu što se dešava u poslu, pa te molim, da mi svakog dana pošalješ sva pisma, koja stignu«.

Čekao je tako trgovac i čekao nekoliko dana, ali mu žena ne posla ni jedno pismo. To ga je čudilo i srdilo. Ne dočekavši pisma brzojavi jednoga dana ženi:

»Zašto mi ne šalješ pisma, koja su stigla za moga izbivanja,«

Žena mu odgovori: »Odnio si sa sobom ključić od kutije za pisma, pa ju ne mogu otvoriti. Šalji ključić, da otvorim kutiju i izvadim pisma, pa ću ti ih odmah poslati«.

Trgovac pretraži žepove i zaista nađe ključić od poštanske kutije. Napiše brže bolje kuvertu, metne u nju ključić i pošalje to pismo kući na svoju adresu. Čekao je opet nekoliko dana, a pisma i opet nema, pa nema.

A znate zašto?

Zato jer je poštar i ovo pismo u kojemu je bio ključić bacio u poštansku kutiju i tako ju žena i opet nije mogla otvoriti.

Leptiri . . .

Maleni,
sićušni
bijeli
šareni
lagani
nestašni
lete po zeleni
od cvijeta
do cvijeta

na sunčanom traku
i griju se,
viju se
u čistome zraku!
I mladost,
i radost
nam donošaju —
ti mali leptiri
u cvijetnome maju!

Ljubo Brgić

JURIĆ KO JURIĆ

Učitelj: Kaži mi, Juriću, koliko dana ima jedna sedmica?

Jurić: Jedna sedmica ima sedam dana!

Učitelj: Vrlo dobro. A koliko dana ima jedna godina?

Jurić: Jedna godina ima sedam dana!

Učitelj: Sedam?

Jurić: Pa da! Sedam! Ponedjeljak, utorak, srijeda, četvrtak, petak, subota, nedjelja! Koliko je meni poznato nema više nego tih sedam dana u godini! Ili možda znate Vi, gospodine učitelju, još kojega,

Dječje novine

Što se zbiva u svijetu

Krunisanje engleskoga kralja Jurja. Dne 13. ovog mjeseca obavljena je u Londonu svečana krunidba engleskoga kralja i kraljice prema starinskom običaju, sa velikim sjajem. Toga dana okupilo se na londonskim ulicama preko šest milijuna ljudi, koji su čekali na ulici po 16 sati, da vide kada će proći svečana povorka. Na krunisanje su došli najodličniji gosti, kraljevi i vladari iz cijeloga svijeta.

Njemački zrakoplov »Hindenburg« izgorio. U četvrtak, dne 6. svibnja stigao je iz Njemačke u Ameriku, njemački zračni gorostas »Hindenburg«. U času kad se spustio u Lakehurstu, iz dosad nepoznatih razloga, zrakoplov je najednom planuo i izgorio. Tom je prilikom poginulo preko 60 osoba, a mnogo ih je teško ranjenih.

Čovjek - ptica, Amerikanac Clem Sohn pao je i razmrskao se na očigled 50.000 gledalaca. Bio je jedan od najboljih letača svijeta. On si je napravio od nepromočivog platna neku vrst krila, koja je privezao na ruke i na noge, pa je pomoću njih letio. Skočio je iz aeroplana, čak iz visine od 8.000 m, ali mu je padobran zatajio i on je pao na zemlju, ostavši na mjestu mrtav.

Glad u Kini. U nekim pokrajinama ogromnog kineskog carstva hara glad. Svakog tjedna umire od gladi nekoliko tisuća ljudi. Ljudi

jedu koru s drveća, korjenje i travu. Vlada je pokušala dopremiti hranu u udaljene pokrajine brodovima, ali su mnoge rijeke sasvim presušile, pa je tako onemogućena doprema hrane. Aeroplani također prenoše hranu, ali je to premalo i ljudi pogibaju u velikom broju.

Na krunisanje engleskoga kralja i kraljice došla je sva sila ratnih brodova iz sedamnaest raznih država. Iz naše države trebao je poći u Englesku ratni brod »Dubrovnik«, ali on se nalazi na popravku, a drugog broda, koji bi nas dostojno zastupao, do sada još, na žalost, nemamo.

Novim načelnikom grada Praga izabran je Dr. Petar Zenkl. Do sada je već dugi niz godina bio načelnikom Dr. Karel Baxa, koji je već nekoliko puta redom bio uvijek nanovo biran. Zbog starosti se sada zahvalio na časti načelnika, a na njegovo je mjesto došao Dr. Zenkl. Žena bivšeg načelnika Dr. Baxe je rodom Hrvatica i Istranka iz Opatije, pa je bila i naša velika prijateljica.

Aeroplan se srušio na kuću. Dne 13. ov. mjes. sukobila su se u Zagrebu, u zraku dva aeroplana. Jedan je od njih pao na krov jedne kuće u Hercegovačkoj ulici i izgorio. Ujedno je u tren oka planula i kuća. Drugi je pao u nedaleku šumiću. Jedan se pilot spasio padobranom, dočim je drugi poginuo.

Žena ministar. Ministrom narodno-
ga zdravlja u Španjolskoj imeno-
vana je gospođa Frederika Mantseni.
Imade svakako mnogo posla, jer se
mora brinuti za 1,300.000 bolesnika,
a i za svu silu ranjenika, koji su
stradali u građanskom ratu.

Nj. Kr. Visoč. Knez Pavle, ime-
novan je počasnim doktorom oxford-
skog sveučilišta. Istoga je dana pro-
moviran na čast doktora toga sve-
učilišta i japanski princ Čišibu.

ZDRAVLJE

Crveni je luk dobar lijek proti kašlju. Rasjecimo ga na ko-
made i izvarimo ga kandisovim šećerom, dok ne dobijemo gustu kašu.
Bolesnik uzme iz te kaše svaki sat po jednu kavsku žlicu i kašalj će
minuti.

U nekom časopisu čitamo ovaj lijek proti hripavcu
(rikavcu, kukurikavcu): »Kad opaziš da dijete dobije hripavac, položi ga
u krevet, uzmi crvena luka, isjeci ga na tanke kriške, metni u šerpinju
(zemljani lonac na tri noge) i ostavi na žeravi dotle, dok ne pusti sok.
Ovako pržen (ali ne spržen) luk zavij u bijelu krpu i ovu metni djetetu
na tabane. Luk treba da je jako vruć, kako dijete može podnijeti, a da
se ne opeče. Za kratko doba dijete usne, a do jutra sila će se hripaveca
slomiti i naskoro sasvim nestati.

I proti ispadaaju kose drže luk kao uspješno sredstvo,
koje već od davnih vremena upotrebljavaju istočni narodi; naročito su
ga upotrebljavali Grci i Rimljani. Za kosu vrijedi ovaj postupak: Če-
lava mjesta nataru se prerezanim lukom, što se mora tečajem vremena
više puta opetovati.

Lukov sok pomiješan sa dobrim, čistim octom, upotrebljuje se
proti krvarenju iz nosa.

Protiv ugrizu pčela i drugih kukaca lukov je sok također
izvrsno i brzo djelujuće sredstvo.

Kako se odstranjuju gliste? Djeca često boluju od glista. Majke
obično plaču i nariču, te ne znaju što da čine. To ne valja. Čim dijete
oboli od glista, uzmi nekoliko grančica pelina i skuhaj ih u vodi. Kad
se to ohladi, uzmi jednu žličicu tog čaja i ulij ga u dijete. Za nekoliko
vremena dijete će biti izliječeno od glista.

Što ti je činiti, kad djeca mokre u postelju? Mokrenje u krevet
nije kod djece nemarnost, kako to mnoge majke misle, nego je to prava
bolest. I zato postupaju veoma nerazborito one majke, koje djecu zbog
toga tuku. Tim samo pogoršavaju zlo. Mrzla voda liječi i tu nevolju
polagano, ali sigurno i to ovako: Sasvim malu djecu umoči svaki dan
u mrzlu vodu. Djecu od 4 do 6 godina pusti da hodaju 4 minute po
mrzloj vodi. Noge treba da su u vodi skoro do koljena. Tako neka gaze
po vodi svaki dan dva puta; jedamput prije podne, a drugi puta uveče
tik prije spavanja. Svakiput poslije toga treba ih odmah metnuti u
krevet, da se ugriju. Takva djeca treba da se dobro hrane, ali u večer
neka ne jedu vodenaste hrane. Ako je pak jedu neka to bude najmanje
tri sata prije spavanja.

Bolest će se izliječiti, ali veoma polagano.

NAŠI MLADI SARADNICI

Uz jezero

Pored ovog jezera
vode hladne, jasne
ljubičice rastu
mirisave, krasne!

Kupaju se jele
u vodi toj prozirnoj
i gnijezdo u granju svom
kriju ptici slobodnoj!

Podno sniježnih planina
ti visoki borovi
vjevericam bezbrižnim
prirodni su dvorovi!

Mimo toga jezera
katkad vlak projuri,
po svom putu visokom
k cilju svome žuri!

Vukelić Mladen

Klok i Flok

KLOK I FLOK U CIRKUSU

Nekakvi strani ljudi odjeveni u šarena i slikovita odijela razišli se gradom pa lijepe po svim stupovima velike plakate.

»Cirkus, cirkus«, kliču djeca i u hrpama trče za strancima, koji svirajući obilaze ulicama, pozivajući sve na večernju »gala« predstavu.

»Majmuni iz Konga, slonovi iz indijskih džungla, klokani iz Australije, tigri, leopardi, lavovi, deve, zmije i krokodili. — — Podite, ljudi, podite da vidite! Malo se plati

»Sigurno je među njima i koji naš rođak.«

I podoše.

U cirkusu je bilo živo i veselo. Akrobate su izvodili svakojake majstorije, čovjek-žaba skakao je ko prava žaba, spretni jahači izvodili su u brzom kasu najvratolomnije majstorije, lavovi su skakali kroz goruće-obručje, jednom riječi bilo je zabave na pretek.

Klok i Flok sjedili su među općinstvom i bili su velika privlačna

mного se vidi! — —« tako je izvikivao glupavi August, praveći već na cesti svakojake budalaštine, a djeca se smijala ko luda.

U grad je došao cirkus!

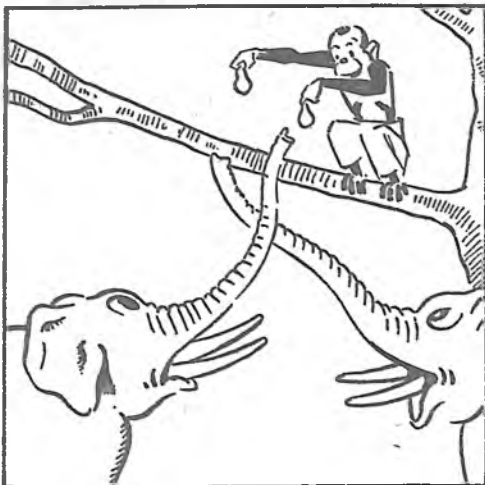
»Klok, večeras ćemo u cirkus,« rekao je bez razmišljanja stari Flok Klok.

»Svakako, svakako,« odgovori Klok. »Tamo ćemo sigurno naći kakvog svog rođaka iz Konga. Ta nijeste li čuli, kako izvikuju, da imadu majmune iz Konga?«

točka cijeloga cirkusa, jer su ljudi, koji ih nijesu poznavali, mislili da i oni spadaju u cirkus. Flok je natukao na glavu svoj svijetli cilindar, obukao je svečani kaput, a preko trbuha prevukao debeli lanac. Izgledao je ko kakav bogati stari barun. Klok je bio još zgodniji. Imao je kratke hlaćice s naramicama, tvrdu bijelu ogrlicu i nalaštene cipele.

Vlasnik cirkusa odmah ih je prepoznao. Došao je do njih, naklonio se i lijepo ih pozdravio, a zatim ih

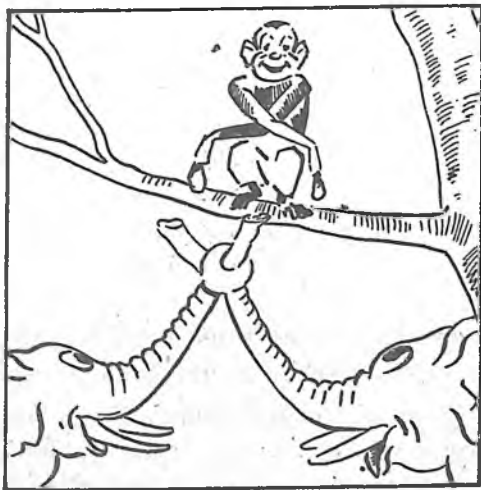
je predstavio općinstvu, naglasivši da su to najglasovitiji majmuni svijeta. Publika je počela pljeskati i zahtijevati da i oni izvedu kakvu majstoriju.

Kloka nije trebalo dugo nutkati. Izvuče on iz džepa Flokovog dvije kruške, uze u svaku ruku po jednu i u dva je skoka već bio na nekim prečkama, koje su bile protegnute uzduž cirkusa. Baš su u taj čas dva slona prolazila pod njim, izvedeći neke svoje vježbe, propinjući se na dvije noge.

Klok odluči da se s njima našali, pa im pokaže kruške, a oni hop! ispruže rila, da dohvate kruške, ali on umakne.

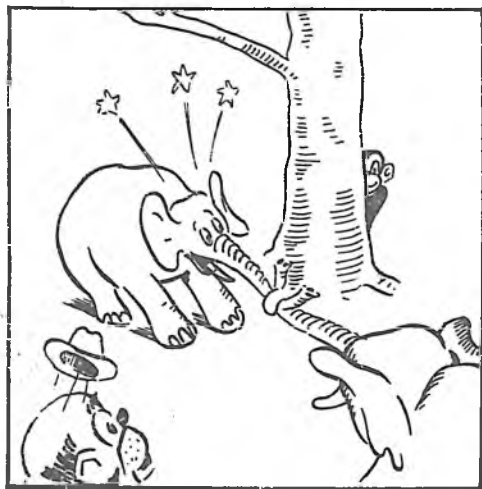
Ljudi su se smijali, djeca su hihotala i klikkala.

Dugo je tako Klok zabavljao općinstvo, a onda odluči da slonove nasamari. Motao je i premještao kruške tako dugo, dok si slonovi nijesu spleli rila tako, da ih više nijesu mogli odmotati.

Stali se slonovi vrpeljiti i navlačiti, da se nekako oslobode, ali što su jače vukli to se čvor više stezao. Stade ih urlanje, rika i navlačenje, da se sve prašilo. U tom metežu polomiše slonovi stupove, koji su podržavali šator cirkusa. Platno pade i prekrije publiku, koja je u onoj zaglušnoj buci stala bježati i jaukati.

Klok videći što je skuhaio umače što je brže mogao, a bome je i Floku postalo vruće pod tabanima pa bjež i on. Namještenici cirkusa vi-

deći kakvu im je poparu skuhaio Klok potrčase za njim, al da tko bi njega uhvatio. Bježe tako Klok i Flok bježe da spasu žvu glavu, a ljudi bacaju za njima, što tko dohvati: štapove, kamenje, cipele, a ma sve što je kome dopalo ruku.

Jedva jedvice nekako umakoše.

Našavši se izvan dohvata svojih progonitelja oni sjednu da se odmore i pogledaju se.

»Ha-ha-ha!«, prasnu u smijeh. — »Alaj sam im priredio cirkus« kreveljio se Klok.

»Ha-ha-ha«, tresla se starom Floku debela trbušina. »Ali reci ti meni, zašto si im priredio tu psinu?« pitao je Kloka.

»Zašto? Pa zar ti ne znaš da je to cirkus mog najvećeg neprijatelja,

napravio kad sam ono s malm Jo-
žićem bio u Americi. A sada sam
mu vratio milo za drago.«

»Ha-ha-ha! Baš mi je drago«, ve-
selio se Flok, »što sam konačno imao
prilike upoznati tog glasovitog Fu-

onog Talijana Fumakaliga, s kojim
sam se ja još u New-Yorku prije če-
tiri godine grdno bio zavadio. Ti,
dragi moj stari Floče, ni ne znaš,
kakve je sve nepodobštine on meni

makaliga. No tomu je prisjela da-
našnja predstava.«

I odoše naša dva majmuna kući
na odmor...

NARODNE PITALICE

(Odgovori sa str. 144)

1. Rupa
2. Moguće je, jer kiša nije uopće padala
3. Divan
4. Svijetlo

Ljudi mogu postati nevidljivi. Do sada nam je izgledalo samo kao priča, kad smo čitali kako je Jurić postao nevidljiv nakon što je popio nekakvu tekućinu. A izgleda da će se uskoro i to dogoditi, da će čovjek nešto popiti ili se nečim namazati, pa ga nitko ne će moći vidjeti.

Talijanski profesor fizike Dr. Marko Macini pronašao je nekakve zrake od kojih svaki predmet, koji bude njima osvjetljen postaje nevidljiv.

Zanimljivo je pak to, da se takav predmet, koji mi svojim očima ne vidimo, može ipak fotografirati.

Idite na sunce. U zimskim mjesecima hara mnogo priljepčivih bolesti kao gripa, angina, influenza, prehlada, šarlah, reuma i slično. To je za to jer u zimi imade premalo sunca. Sunčane zrake uništavaju bakterije. Nema li sunca bolesti se naglo šire, a i otpornost čovječjeg tijela je manja.

Zato se sunčajmo što više i što češće, jer sunce nam nosi snagu i zdravlje.

Aeroplani spasavaju na tisuće ljudskih života. Prigodom posljednjih velikih poplava u Americi na tisuće se ljudi spasilo na krovove kuća, i na pojedina povišena mjesta, dokle voda nije dospjela. Goli, bosí, promrzli i gladni čekali su pomoć, dok je voda sve naokolo rušila i razarala. U toj nevolji pokazali su se aeroplani kao najbolji pomagači. Avijatičari su im donijeli hrane, odjeću i lijekove i to na taj način, da su se spustili sasvim nisko i bacali im hranu u vrećama. Američke novine tvrde, da bi na stotine tisuća ljudi bilo poginulo od gladi i zime, da ih nijesu spasili avijatičari.

U Rusiji se vrši popis pučanstva. Nije to lak posao, jer je Rusija strašno velika. Ima krajeva gdje hodaš dane i dane, a da ne naiđeš na jednoga čovjeka. Dok dođeš do prve naseobine valja ti proći na stotine kilometara. Jedan činovnik, koji je popisivao pučanstvo u tundrama i stepama prevalio je u roku od mjesec dana 1200 kilometara na konju, noseći sa sobom hranu. Lovci na sjeverne lisice koji žive na ledenom moru bili su popisani putem radio stanica. U svemu će biti popisano oko 170 milijuna ljudi.

Njemačkim automobilistima, koji su skrivili kakvu nesreću policija stavlja na motor pečat tako da ne mogu voziti većom brzinom nego 30 km na sat. Svakoga tjedna moraju si dati kola pregledati, da se policija može osvjedočiti, da pečat nije oštećen. Bilo bi dobro, da se ta mjera uvede i kod nas, jer kod nas imade također vozača, koji vole voziti ludom brzinom, ne misleći na te, od kolike je to opasnosti po život pješaka, naročito djece.

Utakmica letača preko oceana. Francuski aeroklub priređuje natjecanja avijatičara preko oceana iz Evrope u Ameriku. Do sada su se javila 22 letača, od tih 3 Engleza, 2 Rumunja, 9 Talijana, 4 Francuza i 1 Šveđanin.

Staklene gusle. Jedna njemačka tvornica izradila je gusle iz stakla. Staklo je nerazbivo i kažu da se na te gusle može vrlo dobro svirati.

Divlja patka preletjela Atlantski ocean. Dne 20. srpnja 1936. pustili su u Tippemu na poluotoku Jutlandu iz krletke mladu divlju patku, providenu na nozi prstenom. — Dne 4. kolovoza tu su istu patku uhvatili u Americi nedaleko Baltimora.

Dolazi stakleno doba. Neki učenjaci kažu, da sada nakon današnjeg željeznog, dolazi stakleno doba. U Americi se staklo sve više upotrebljava u građevinarstvu. Tako je na pr. u sjevernoj Karolini tvornica duhana sagrađena sva od stakla. Isto je tako i tunel ispod rijeke Hudsona, skoro sav sagrađen od stakla. Na velikoj svjetskoj izložbi, koja će biti 1939. godine u New-Yorku biti će skoro sve zgrade sagrađene iz stakla.

Krumpir, koji se ne smrzava. U Rusiji su uzgojili krumpir, koji odolijeva svakoj zimi, te se uopće ne može smrznuti. Isto tako ta vrst krumpira ne može ni zapljesniviti.

Čuvajte se starog krumpira. Nedavno smo čitali u novinama, da se je neko trogodišnje dijete igralo sa starim krumpirom, kidalo očice, koje su iz njega prokljale, te ih jelo. Malo zatim spopadoše ga teški bolovi u želucu i ono je uskoro umrlo od otrovanja. Kako se to dogodilo? U proljeće, kad krumpir stane klijeti, počinje se u njemu stvarati otrov, koji se zove solanin. Najviše tog otrova nalazi se u onim očicama, koje kličaju, te na mjestima, koja počinju zeleniti. Kuhanjem se taj otrov odstranjuje. Budući da se najviše solanina nalazi u kori od krumpira mora se krumpir u proljeće kuhati samo nakon što mu je oguljena kora. Stari krumpir mora se držati samo na tamnim mjestima, jer se solanin stvara najjače u onom krumpiru, koji se nalazi na svjetlom mjestu. To ne znači da u proljeće ne smijemo jesti stari krumpir, valja ga samo prije kuhanja još sirovog olupiti. U jesen i zimi naprotiv kuhamo krumpir radije s korom, jer se na taj način zadrže u njemu vitamini i hranive soli, koje su od velike koristi za ljudsko tijelo.

RAZNI POZDRAVI

U razno doba i u raznim krajevima ljudi imaju razne načine pozdravljanja. Stari Grci zaželjeli bi prijatelju u jutro veselje, a u večer zdravlje. Rimljani su postavljali ruku na usta, a onda bi je sa velikim kretom pružali pred osobom, koju su namjeravali pozdraviti tako, da su jedan drugome rastezali uši. Franki su dizali klobuk.

Nekim narodima pozdrav se sastojao u tome da prijatelj prijatelju okrene leđa. Na Filipinskim otocima, kad hoće netko koga pozdraviti diže nogu straga, ili pak uzme vašu nogu i draška je po svojem licu.

Urođenici u Sokotri ljube jedan drugomu leđa, a u Horni padaju potrbuške na zemlju, dok će vam oni u Afenisu puhati u uši, a u Novoj Ebridi polijevati glavu.

Japanac umjesto »dobro jutro« svučuće vam papuču. Tko nosi bradu i dođe u Hindustan, vratit će se kući bez brade, jer ako vas tamo netko pozdravlja, hvata se vaših dlaka na bradi.

U Novoj Zelandiji pozdravljaju se sa šiljkom nosa. U ekvatorialnoj Africi u ime dobrodošlice stave ti u usta lišće, koje su prije žvakali. Na otoku Javi u ime pozdrava pokazuju jedan drugome bodež, da se ne bi tko slučajno usudio zlo počinuti. Naše stiskanje ruku pri pozdravu ima isti izvor kao i pozdrav na Javi.

U starini u nekim predjelima sjeverne Evrope vladao je običaj, da se pozdravlja pokazujući otvorenu desnu ruku, a tim i dokaz da je bez oružja dotična osoba i da ima dobre namjere. Pozdrav s laganim naklonom glave došao je iz Italije.

Jedan misionar iz Mato Grosso priča, da tamo urođenici drže za najveći pozdrav, kad na nekoga pljuvaju.

DRUŠTVENE IGRE

Hokus — pokus ili kako ćeš uzeti dinar ispod šešira, a da šešir ni ne dirneš.

Ja metnem na stol komad od jednog dinara i pokrijem ga šeširom. Biste li vi mogli uzeti taj dinar ispod šešira, a da šešir uopće ne dirnete?

Ne?

A ipak je to vrlo jednostavno! Jedan, dva, tri! Hopla i... dinar je vani a da ja šešira nijesam ni dotakao. Hoćete li da vas o tome uvjerim?

Evo kako se to radi. Ja metnem na stol dinar, pokrijem ga šeširom i pogrebem prstom pod stolom, pa stisnem šaku, kao da sam tobože stisnuo u njoj dinar.

Uvijek će se naći po koji znatiželjnik, koji će htjeti da se osvje- doči, da li je dinar još uvijek pod šeširom i taj će dignuti šešir, da vidi.

U času kad on digne šešir, ja ću žurno pograbiti dinar sa stola i pokazati ga. Ja šešir nijesam ni dirnuo, a to što se je našao jedan znatiželjnik iz društva, koji je dignuo šešir, ja nijesam kriv, nego mu se naprotiv najljepše zahvaljujem.

Naj.....

Najstarije novine na svijetu su u Kini. Osnovane su godine 911.

Najveći komad kamena je isklesan godine 953. poslije Krista. To je kip lava, dugačak 5 i pol a visok 6 metara. Nalazi se u dvorištu jednog budističkog samostana u Tientsinu.

Najviša zgrada na svijetu je neboder u New-Yorku, visok 420 metara.

Najveća životinjska bolnica nalazi se u San Francisku u Americi. Ima 88 modernih dvorana, 6 liječnika jednoga profesora i 13 njegovateljica. Ima posebne odjele za konje, za pse, za mačke, majmune, ptice, ribe i t. d.

Najstrašnji otrov je otrov zmiје kobre. Jedan gram toga otrova može ubiti jedan milijun miševa, a tisućina grama usmrti čovjeka.

Najveći parobrod na svijetu je francuski brod »Normandie«. Za njim dolazi engleski brod »Queen Mary«, zatim njemački »Bremen«, pa talijanski »Rex«.

Najviši čovjek na svijetu je dvadesetgodišnji Amerikanac Robert Wadlow, koji je visok 2 metra i 60 centimetara, a još uvijek raste. To je takav gorostas, da ne može uopće ući ni u jedan auto. Svakog jutra pojede uz kavu za doručak po 6 jaja.

Najveći dalekozor nalazi se u Kaliforniji. Cijev dalekozora dugačka je 18 metara. Leća u njem stajala je milijun dolara (oko 50 milijuna dinara) a imade u promjeru 5 metara. Za izradbu te leće upotrebjeno je 2.000 kg stakla.

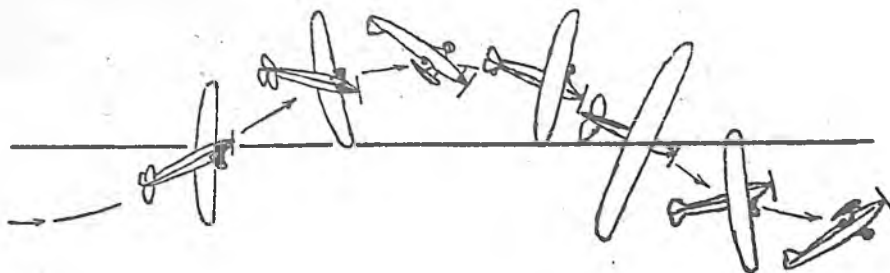
Najskuplja marka na svijetu je marka iz Britske Guyane, izdana 1.856 godine a procijenjena je na 40.000 dolara ili 2.000.000 dinara.

Najveća škola je u Milwauke-u u Americi, jer ima danju 12.000, a na večer u večernjim tečajevima 9.000 đaka. Na njoj podučava 250 učitelja.

Najdulja telefonska pruga vodi iz Moskve u Habarovsk, te je dugačka 9.000 kilometara.

Najveća brzina. Kugla iz puške prevali u jednoj sekundi 500 metara. Zemlja se okreće oko sunca brzinom od 30 kilometara u sekundi. Sunce je udaljeno od zemlje 510 milijuna kilometara. Zemlja bi taj put prevalila, uz brzinu od 30 km na sekundu, za 58 dana, tane iz puške za 9½ godina, a brzi vlak, bez zaustavljanja, za 190 godina. Svjetlo prevali tu udaljenost za 8 sekunda. — No najbrža je ipak električna struja, koja udaljenost od sunca do zemlje, dakle 510 milijuna kilometara, prevali za 5¼ sekunde.

MALO RAZONODE

IGRA BROJEVIMA.

Hoćete li da se pred kojim od svojih drugova pokažete pametan i dobar računđija zadajte mu ovaj zadatak:

Zamisli si jedan broj
 Tom broju pribroji 1
 Zbroj, koji si dobio pomnoži sa 3
 Dodaj k tome 1
 Sad mi kaži, koliko si dobio?

Drug će vam kazati koliko je dobio, a vi sad od toga broja, koji vam je kazao, odbijte najprije 4, a zatim ostatak razdijelite sa 3 i znati ćete koji si je broj vaš drug prvobitno zamislio.

Na primjer:
 Vaš drug je zamislio broj 2
 K tome pribrojivši 1 je 3
 Kad taj zbroj pomnoži sa 3 dobit će 9
 K tome pribroji 1 i ima 10.

Na vaš upit, koliko je dobio, drug vam odgovara da je u ovom slučaju dobio 10. Vi sada odbijete od 10 najprije 4, pa vam ostaje 6, koji razdijelite sa 3 i dobit ćete broj 2, dakle broj, koji si je vaš drug prvobitno zamislio.

Po tom istom postupku možete pogoditi svaki broj, koji si vaš drug zamisli.

MALO RAČUNANJA

Jedna flaša vina stoji zajedno s čepom Din 1.10 (jedan dinar i 10 para). Ta ista flaša stoji bez čepa 1.— Din. više nego li što stoji čep. Koliko stoji čep, a koliko flaša vina bez čepa?

Svatko misli, da je to najlakše izračunati, a ipak taj je zadatak dosta težak. Svatko naime misli, da flaša sama stoji 1.— Din, a čep da stoji 10 para. Ako pak počnemo računati vidjet ćemo, da tome nije tako. Rekli smo da flaša stoji 1.— Din. više nego što stoji čep. Ako dakle čep stoji 10 para onda flaša stoji jedan dinar i deset para. A to bi skupa činilo 1.20 Din, što nije točno.

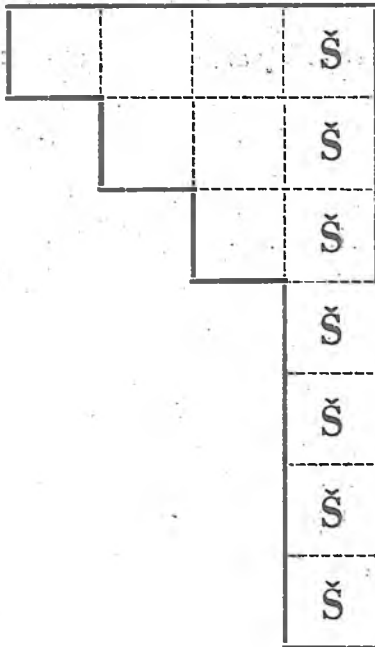
Račun je dakle ovakav: čep stoji Din	—05
flaša stoji bez čepa . . . . . »	1.05
što čini ukupno . . . . . Din	1.10

I to je točno.

ZAGONETKE

(iz knjige „Zagonetke za mlađe“ od našega saradnika Šime Fučića)

DOPUNJALJKA

gradić na obali Primorske banovine

kućna životinja

uzvik kojim se odgone kokoši

dosjetka

marama (svilena, vunena)

početna slova prezimena imena slavnoga hrvatskog književnika

suglas

POSJETNICA.

J. Kanonik

Premetni mu slova!

Brže, brže! . . .

Ne čuješ li, gdje mu

Konj već rže,

Jer se žuri

Da pojuri

— Nalik hitroj strijeli —

Poljem, šumom,

Stazom, drumom

U svijet bijeli? ? — — —

REBUS.

100'

100'

Je li tvoga djeda dostigla?

DOPUNJALJKA.

Š				C	grad u Jugoslaviji
K				R	grad u Jugoslaviji
O				K	množina vodene pare u zraku
L				V	lažljivac
A				A	brdo više Beograda

SKRIVAČICE

STO — DVA
 DEVET — JEDAN
 PET — SEDAM
 TRI — STO
 ŠEST — DVA
 OSAM

U svakom retku krije se ime životinje. Nađi ih!

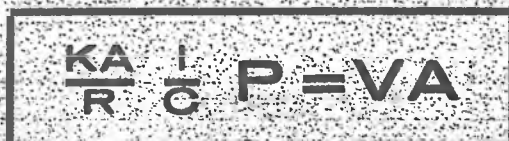
SLAGALJKA

Od slova u riječi

VULKAN

složi: 3 imena životinja i 5 imena stvari!
 (U istoj riječi ne smije doći isto slovo dva puta).

REBUS

»Mali Istranin« izlazi jednomput mjesečno. — Pretplate iznosi 12 dinara na godinu. — Pojedini broj stoji 1 dinar. — Za inostranstvo dvostruko. Uredništvo i uprava nalaze se u Boškovićevoj ulici br. 20. — Telefon 50-31. Vlasnik, izdavač i odgovorni urednik: Ernest Radetić, Zagreb, Boškovićeva ulica 20. — Tiskara C. Albrecht (P. Acinger), Zagreb, Radićeva ulica 21. Za nakaru odgovara: Petar Acinger, Zagreb, Gundulićeva ulica 21a.